

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

וילך - יום הכיפורים תשע"ט * 408

נועם הנשמות
פרקי ערגה לשבת קודש

על השולחן
הרב אברהם ישראל פרידמן

”... שבת היא יום של תשובה.

שבת - אותיות שב. 'חייב אדם למשמש בבגדו עם חשיכה', כלומר את בגדי הנפש שבמעשיו.

”זכך פירשו: 'שבת וינפש - וזי אבדה נפש'. והלא נהפוך הוא, בשבת-קודש יש לנו נשמה יתירה, אז איך אפשר לומר שאבדה נפש?

”הפירוש הוא - כי בכניסת השבת אנו מתחילים להרהר הרהורי תשובה ועושים חשבון על אבידת הנפש שאבדנו בימות החול במשך ימי השבוע, ימי עבודה של מסחר וכו' ושכחנו מצרכי הנשמה, את מזון הנפש. אך בהגיע זמן קבלת שבת, אנו מתחילים לדאוג לאבידת נפש של כל השבוע וצריכים להשבת האבידה בחינת 'השב תשיבם', וזו תשובה של שבתות השנה”

(הגאון רבי צבי גוטמן זצ"ל - ספר 'ארץ הצבי' עמוד רנ"ט)

לתשומת ליבכם!

מהדורת הדפוס
מצומצמת.

לקבלת הגיליון במייל,
שלחו בקשה ל:

abyisrael@gmail.com

הכרטיס האדום

איך חניך המלך את העבד הנמאחר כרונית?

העולם תוהה: מדוע קודם ראש השנה ליום הכיפורים; לכאורה ניקיון המעשים צריך להיות קודם להמלכה! הלא כן?!

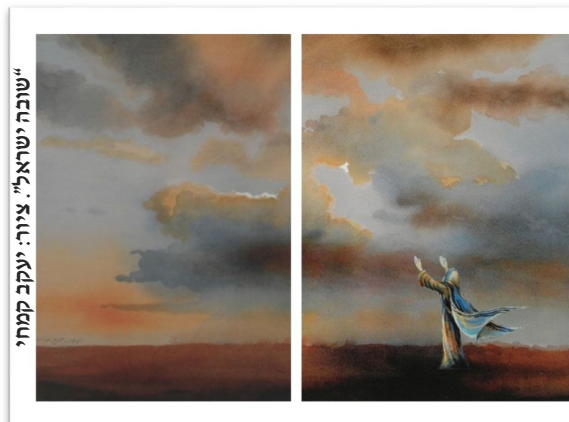
לא לפני זמן רב פגשתי במאמר של אחד מעבדי ה' אשר בעיר רכסים הצפונית. הרב תיאר בעגמומיות את עבודת ה' הרפויה שלנו ותהה: האם אנחנו חשבנו על התפילה או הלימוד כ"עבודה" אליה איש לא ממהר לאחר.. האם אנו לוקחים את עבודת השם ברצינות ובאחריות?

אענה במשל נאה:

אחד מעבדי המלך ששימש טבח בבית המלוכה, היה מאחר

מיד-יום לעבודתו. מנהלי בית המלוכה כעסו עליו וביקשו ממנו שיחדל מאיחוריו.

אבל העבד העצלן המשיך. יום אחד נקרא אל המלך, וזה שפך עליו את זעמו על הזלזול שהוא מביע באיחוריו

“שובה ישראל”
יעקב קמחי

ימים נוראים, זה הזמן ל"שובה ישראל עד ה' אלוקיך". החזרת הקשר עם ריבונא דעלמא. אחרי שהקשר יהיה עמוק יותר, ממילא הוא יהיה אכפתי

הרבים. "אתה רואה", אמר לו המלך, "זה הכרטיס האדום, שבו אני יכול לחתוך חיים למוות ולחיים".

מאז והלאה, יום אחד לא איחר.

ובמה דברים אמורים?

אולי כמו התפיסה החלמאית גם אנו עסוקים לעיתים בספימפטומים במקום מהות. אנחנו בונים בית-חולים מתחת לגשר הרעוע במקום פשוט לתקן אותו.

חלק נכבד מעבירות שאנו עושים - נובע פשוט מחוסר הערכה. חוסר הבנה מהותית שלהן, חשיבותן. או: "דע לפני מי אתה עומד".

אם אנחנו יודעים מה אנחנו פועלים עם המצוות ולפני מי אנו עומדים - היינו מתייחסים לעבודת ה' יותר ברצינות.

תהילים או עוללים

א.י.פ.

יום כיפור, אולי בעיקר למתפללי נץ כוותיקין, מביא אתו דילמה יהודית.

התפילה מסתיימת לה קצת לפני חצות, ונותרו לך אפוא כמה שעות עד 'נעילה'. באותו הזמן אתה יכול לעשות כמה דברים (ואולי את כולם כאחד יחד): לקרוא 'תהילים' בכוונה, לשמור על העוללים הרכים ולאפשר לרעייה לנוח או בכלל לנוח בעצמך קמעא לקראת 'נעילה'.

אז איך באמת פותרים את הפלונטר?

".. באותו-הזמן אתה יכול לעשות כמה דברים (ואולי את כולם כאחד יחד): לקרוא 'תהילים' בכוונה, לשמור על העוללים הרכים ולאפשר לרעייה לנוח או בכלל לנוח בעצמך קמעא לקראת 'נעילה'. במה תחבר?"

הלוא זה צום אבְתָּרְהוּ פתח חרָצְבוֹת רָשָׁע הַתָּר אֲגִדּוֹת מוֹטָה וְשִׁלַּח רְצוּצִים חֲפְשִׁים וְכָל מוֹטָה תִּנְתְּקוּ: הַלּוֹא פָּרַס לְרַעַב לְחֶמֶד וְעֵנִיִּים מְרוּדִים תִּבְיֵא בֵּית כִּי תִרְאֶה עָרִם וְכִסִּיתוּ וּמִבְשָׂרָךְ לֹא תִתְעַלֵּם (ישעיה נח, ו-ז, הפטרת מנחה יום כיפור)

יום כיפור מעניק לנו את התפיסה הנכונה על בין האדם לחברו. הוא לא שולי. גם לא משני. הוא צרוב יחד עם בין אדם למקום.

ביום הכיפורים - דווקא ביום הקדוש והמלאכי הזה - אנחנו למדים לא לנעול את הלב. ואת הדלת. ואת הכיס. לרדת ממרומי ההשגות אל החיים של עצובי-החיים שגורלם לא שפר עליהם.

ביום הזה, אנחנו למדים שמועקתו של שמעון או אהרון - הם סיפורים 'יום-כיפוריים' נשגבים!

לא פחות.

מעצם הנדון הפותח את דברינו, יש כדי להבין שכביכול השמירה על העוללים וכדומה ביום-כיפור, זה מעשה פחות 'יום-כיפורי' מלקרוא תהילים ברגש ובבכייה למשל.

ולא-היא.

בדיוק על קורא לנו הנביא בעיצומו של היום המטהר, לטהר את עצמנו עם "ועניי מרודים תביא בית".

לרבות, בוודאי, את עניי ביתך שקודמין.

"ומבשרך לא תתעלם" - ממשיך הכתוב.

סוכה בערב יום כיפור

הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ג' הלכה ד') כתב: "... ומפני עניין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמשעים טובים ולעסוק במצוות מראש השנה ועד יום הכיפורים יתר מכל השנה".

וזכרנו, שבשעתו, העליתי בדברי הרמב"ם מהלך נאה, ונקדים קמעא.

החתם סופר ואחרונים אחרים דנים האם ישנה מצווה בעצם עשיית הסוכה. שהרי בתורה לכאורה משמע שהמצווה היא "תשבו שבעת ימים" ולא העשייה עצמה, שמצטיירת כהכשר מצווה בלבד.

אולם כזכור, מובא בשם השאילתות כי מהפסוק 'חג הסוכות תעשה לך', נלמד שישנה מצווה בעשיית הסוכה.

ובשעתו אף הבאנו שלכאורה יש בכך גרעין במחלוקת בית שמאי ובית הלל בגמרא סוכה (ט, א) האם יש דין 'לשמח' בעצם עשיית הסוכה, והוא אשר אמרנו: שאם העשייה היא מצווה, הרי שיהיה בה דין 'לשמח', אולם אם היא רק הכשר, מה לי אם יכווין לשם סוכה ומה לי אם לא.

והנה מדברי הרמב"ם הללו, נראה היה שסבור כי ישנה מצווה בעשיית הסוכה! והוא לאחר דקדוק בלשונו, שכתב שנהוג לעסוק במצוות ובמעשים טובים. ויש להבין באיזה "מצוות" דיבר הרמב"ם. שהרי אם מדובר בצדקה למשל - זה נכלל כבר ב"מעשים טובים", ואם מדובר במצוות הרגילות שהאדם מקיים בין-כך, אז מה יש לו להוסיף כיום, בימי התשובה. וייראה שלהרמב"ם ישנה מצווה בעשיית סוכה, והוא דיבר אפוא במצווה זו, שישנה יותר מכל יום רגיל. והוא מעניין.

ובשעתו, זכרנו, הצעתי זאת לפני מורי ורבי הגאון רבי שמואל-יעקב בורנשטיין זצ"ל, והנהגו בראשו לאות הסכמה.

אולם, לפי שמעין בהלכה בדברי הרמ"א נראה בברור, שלא נקטנו כן. שהרי הרמ"א כתב (סוף סימן תרכ"ד): "והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום הכיפורים בעשיית הסוכה, כדי לצאת ממצווה אל מצווה".

ברם, מעצם דברי הרמ"א היה מקום לדייק שסבור שעשיית הסוכה בעצמה הינה מצווה, שהרי כתב: "אל מצווה", ואם אין כאן אלא הכשר - מדוע זו "מצווה"? ויש לדחות.

הדברים הינם בגדר הצעה לחובשי בית מדרש ואוהבי התורה, אשר מוזמנים ללבן את הדברים בדרכה של תורה ולהציע את מהלכם בנושא.

טעות ב'וויז' / הרב בן-ציון נורדמן, חדרה

זה היה אחד הרגעים ההזויים והלא צפויים. עמדתי במרכז אולם השמחות ביפו ותרתי בעיניי אחר הזוג, החתן והכלה, שהזמינו אותי לסדר להם קידושין. *משהו במבטם לא מצא חן בעיניי. בדרך כלל, אני נפגש עם כל זוג שאני מקדש, ולומד להכיר אותם. גם הפעם נהגתי כך, אבל זה לא היה הזוג אותו פגשתי.

"אולי יש כאן אולם שמחות נוסף?" הרהרתי לעצמי, אבל מנהלי המקום אמרו לי שיש כאן רק אולם אחד. ירדתי חזרה לרכב ופתחתי את המושב, מחפש את ההזמנה, ואז קלטתי את ה"ברוך": החתונה היא באולמי "על הים" בשדות ים שליד קיסריה, ולא ב"הבית על הים" ביפו, כפי שסברתי בטעות.

אני מפעיל את הווז, והוא מורה לי על נסיעה של שעה ועשרים דקות. עיניי חשכו. בדרך כלל, וגם הפעם, אני מקפיד להגיע בזמן ולפני הזמן, לשבת עם הזוג שוב ולהסביר להם את ענייני החופה והקידושין וכתובת הכתובה והתנאים. ומה יקרה הפעם?

*עוד הדהדו באוזניי אזהרותיה האינסופיות של מפיקת החתונה, שהזהירה אותי כמה פעמים שהחופה חייבת להתחיל בשעה 20:30 ושלא אאחר. * והנה, עכשיו השעה 19:55, ואהיה באולם בשדות ים לא לפני השעה 21:15.

הרגשתי איום ונורא. איזה חילול ה' יכול לגרום איחורי. כל מוזמני החתונה רק יגדפו בליבם את הרב שמאחר לחופה. אין לי מושג מה רוצים ממני משמים, אבל הבנתי כי אני לא יכול לעבור לסדר היום מבלי להסיק מסקנה ראויה.

מסקנה ראשונה: המחשבות הובילו אותי להרהר על היעד אותו יש להציב. הווז הוא לא בחור חכם, אבל עובד בחוכמה. כשאתה מכניס לו יעד וקובע לו מטרה - הוא יעשה כל מאמץ להגיע לשם ובדרך הטובה ביותר, אבל הוא חייב יעד. *אדם ללא כוונה, כווז ללא יעד.*

מסקנה שניה ואף היא חשובה: כל טעות הקטנה ביותר בוויז, יכולה להביא אותך למחוז אחר לגמרי. אם תכתוב ירושלים כשהכוונה היא לרחוב ירושלים הסמוך לביתך, הוא ייקח אותך עד לסוף, לירושלים הבירה. אם לא תגדיר נכון את היעד, כל טעות היא הרת אסון.

לפעמים אדם מזלזל בפרטים הקטנים וחושב לעצמו: נו, הבדל גדול - "על הים" או "בית על הים", אבל המציאות היא שהקשה ל"בית על הים" מביאה אותך ליפו, מרחק של עשרות קילומטרים ממחוז חפצך. *הפרטים הקטנים עושים את כל ההבדל.*

מסקנה שלישית: אל תסמוך על הזיכרון שלך, גם אם הוא מצוין ואתה לא סניילי או זקן. תמיד תבדוק שוב בהזמנה את המקום המדויק, גם אם קידשת שם זוגות בעשור האחרון ואתה משוכנע בצדקת דרכך. תסתכל שוב, לא תפסיד. איש לא הפסיד מעודף שיקול דעת.

*

התחלתי בנסיעה לכיוון היעד המקורי, כשאני נושא תפילה שייעשה עמי חסד. התקשרתי בינתיים לרב מקומי באזור, וביקשתי ממנו שיילך ויתחיל בינתיים בהליך של כתיבת הכתובה עד שאני בא. תוך כדי השיחה אני רואה על הצג את מפיקת הארוע. השעה הייתה דקה לשמונה, ואני הבנתי שעכשיו אני הולך *לחטוף על הראש על האיחור. היא צודקת, כמה הזהירה אותי. (המשך בעמוד הבא)

מערכת 'פרשיית השבוע' מבקשת את סליחת מי שאולי נפגע מהדברים, מתוך חוסר שימת-לב שלנו. נמשיך וננפה את כל מילה שבעתיים. גמר חתימה טובה לכולנו!

יצאה לאור!

חוברת 'פרשת דרכים' - מחשבות על חיינו לאור הפרשה, בליווי איורים מושכי-עין.
400 עמודים גדושים ברעיונות מקוריים מהגיליון.
מחיר: 10 ₪. לא ניתן להשיג במייל.

*

לפרטים, מייל המערכת: abyisrael@gmail.com

טעות ב'ויז' / המשך

אני מרים את הטלפון בלב לא קל ושותק במבוכה, ובמקום זה היא נשמעת נבוכה: "כבוד הרב, אני יודעת שאתה תקוע בפקק, בגלל ההופעה. כל האורחים תקועים בפקק, רצייתי להתנצל ולבקש אם ניתן לאחר את החופה בכשעה". הופה, מישהו בשמים דואג לנו.

נשמתי לרווחה. יש הופעה גדולה באמפי קיסריה, האורחים תקועים, העיקר שלא יאשימו את הרב שאיחר. היא לא האמינה לי לסיפור שלי, שהגעתי כן בזמן, אבל לאולם אחר. ביטלתי את ידידי הרב שהיה אמור לכתוב את הכתובה ושמתי גז אל היעד.

*

נכנסתי לאולם ואז ניגש אליי אח החתן, אותו חיתנתי לפני שנים ספורות ואומר לי: "כבוד הרב זוכר את החופה שלי? גם אז החופה התאחרה כי היו גשמים עזים!" הסמקתי כולי, וכי יכולתי לשכוח?

היה זה ביום גשום במיוחד, כששמתי פעמי אל עבר אולם השמחות. דווקא יצאתי בזמן מהבית אבל עיכובים בלתי צפויים עקב הגשמים גרמו לאיחור להגעת החופה. זה היה באמת רגע לא נעים בעליל והבטחתי לעצמי שיותר זה לא יקרה. מני אז, אני מקפיד לקחת פור זמן ולהקדים את הגעתי לאולם.

ואני מהרהר לעצמי בשקט: אם הייתי מאחר היום - ולו מהסיבה המוצדקת ביותר - לא הייתי יכול לשאת פניי בפני המשפחה והאורחים שכבר הורגלתי אצלם למאחר סדרתי. הודיתי לה' כי ברחמיו ובחסדיו לא גרמתי בעקיפין לחילול ה'.

*

אבל המסקנות המשיכו לעבוד אצלי במוח ובלב.

מסקנה רביעית: לא לאבד עשתונות ולא להרים ידיים. יכולתי לצאת מהחתונה ביפו ולוותר, לא להניע את הרכב ולהישאר שם, אבל ידעתי שיש לי תפקיד. כמוכן, כדי שלא לגרום עוגמת נפש גיליתי תושייה וביקשתי מרב עמית שימלא את מקומי לביתיים, אבל שמתי מהר את פעמי אל האולם.

מסקנה חמישית: בדרך שאדם רוצה ללכת מוליכים אותו. ברגע שראו בשמיים שאני לא נכנע ואני בדרך - גרמו לי לצאת מהפלונטר בשלום. ולפתע הכול מסתדר.

מסקנה שישית: אל תהיו פסימיים. שיחת הטלפון של המפיקה שגרמה לי לדפיקות בלב - דווקא בישר לי בשורה טובה, שאני יכול להתעכב ושום דבר לא קרה. אז *אין מזה להיבהל משיחת טלפון*.

אלו המסקנות שלקחתי לעצמי לחיים ובפרט בימים אלו של ערב יום הכיפורים:

הצב לעצמך יעדים מדויקים; תרענן את זכרוןך ביעדים; אל תיפול ברוחך ואל תישבר; גם אם נפלת תתרומם ותמשיך, כי בסוף בסוף האדם בוחר לעצמו את הדרך ומשמיים עוזרים לו להגיע ליעד.

מעניינת מאוד אמרתו של גדול הפוסקים מרן רבי משה פיינשטיין זצ"ל בהקשר לפסוק הנאמר עם פרוס עלינו יום הכיפורים: "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה".

קול קורא

מרחשי-ליבם של הקוראים

בספרו 'דרש משה' מסביר הרב פיינשטיין כך: התכלית מהיום הקדוש, מהצום ומהבכיות אינו לבכות על דבר שנפסד כבר, אלא שהוא כדי לתקן ולשפר את מעשינו - שנפתח דף חדש. בבחינת "אור זרוע", לזרוע זרעים חדשים.

בדרך זו ממשיך ה'אגרות משה' וכותב, שגם אלו המלמדים במדינות רחוקות ובעיניהם נראה כי עמלם ויגיעם הולך לריק, לא יתייאשו כלל, אלא שיהיה בעיניהם כזרוע אורה, שהזרועונים שבקרקע נרקבים אך יוצאים מהם פירות רבים, כאשר גם כאן יראו לבסוף תועלת גדולה היוצאת מהשקעתם הרבה. (הרב

(ד.)